

Stypendia doktoranckie i zwiększenie
stypendium doktoranckiego w obliczu
zmian prawnych i przemian na
Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w
Poznaniu – rola samorządu doktorantów

dr Konrad Ziółkowski

Podstawy prawne w rozporządzeniu MNiSW z 13 kwietnia 2016 r. ([Dz. U. z 2016 r. poz. 558](#))

- **§ 12.** – wyjaśnienie kwestii prawnej przyznawania stypendium doktoranckiego oraz składu doktoranckiej komisji stypendialnej,
- **§ 13.** – doprecyzowanie trybów przyznawania stypendium, wymogów kwalifikujących do ubiegania się po nie,
- **§ 14.** – definicja wniosku składanego przez doktoranta o przyznanie stypendium,
- **§ 15.** – czas otrzymywania stypendium doktoranckiego.

Doktorancka komisja stypendialna:

§ 12 rozporządzenia z 13 kwietnia 2016 r.

- 1. Stypendium doktoranckie przyznaje rektor uczelni albo dyrektor jednostki naukowej, po zaopiniowaniu wniosków o przyznanie stypendium przez **doktorancką komisję stypendialną** jednostki organizacyjnej uczelni albo jednostki naukowej, zwaną dalej „komisją”.
- 2. Komisję powołuje **rektor uczelni** albo dyrektor jednostki naukowej.
- 3. W skład komisji wchodzi co najmniej **3** nauczycieli akademickich wykonujących pracę w jednostce organizacyjnej uczelni, a w przypadku jednostki naukowej – 3 pracowników naukowych jednostki naukowej, posiadających co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego albo stopień doktora habilitowanego sztuki, albo uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego nabyte na podstawie art. 21a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, **w tym kierownik studiów doktoranckich, oraz przedstawiciel doktorantów wskazany przez właściwy organ samorządu doktorantów.**

Kto może się ubiegać o stypendium doktoranckie:

§ 13 rozporządzenia z 13 kwietnia 2016 r.

- 1. Stypendium doktoranckie na pierwszym roku studiów doktoranckich może być przyznane doktorantowi, który osiągnął bardzo dobre wyniki w postępowaniu rekrutacyjnym.
- 2. Stypendium doktoranckie na drugim roku i kolejnych latach studiów doktoranckich może być przyznane doktorantowi, który:
 - 1) terminowo realizuje program studiów doktoranckich;
 - 2) wykazuje się zaangażowaniem w:
 - a) prowadzeniu zajęć dydaktycznych w ramach praktyk zawodowych albo
 - b) realizacji badań naukowych prowadzonych przez jednostkę organizacyjną uczelni albo jednostkę naukową;
- 3) w roku akademickim poprzedzającym złożenie wniosku o przyznanie stypendium doktoranckiego wykazał się **postępami** w pracy naukowej i w przygotowywaniu rozprawy doktorskiej.

Składanie wniosku:

§ 14 rozporządzenia z 13 kwietnia 2016 r.

- 1. Doktorant składa wniosek o przyznanie stypendium doktoranckiego do kierownika studiów doktoranckich.
- 2. Wniosek o przyznanie stypendium doktoranckiego zawiera:
 - 1) **dane doktoranta**: imię, nazwisko, numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz wskazanie roku studiów doktoranckich;
 - 2) **opinię opiekuna naukowego albo promotora** – w przypadku ubiegania się o stypendium na drugim i kolejnych latach studiów doktoranckich;
 - 3) informacje potwierdzające spełnienie kryteriów, o których mowa w § 13.
- 3. Komisja, po zaopiniowaniu wniosków o przyznanie stypendium doktoranckiego, przekazuje rektorowi uczelni albo dyrektorowi jednostki naukowej listę doktorantów rekomendowanych do przyznania stypendium zawierającą dane, o których mowa w ust. 2 pkt 1.

Czas otrzymywania stypendium doktoranckiego: § 14 rozporządzenia z 13 kwietnia 2016 r.

- 1. Stypendium doktoranckie jest przyznawane na okres 12 miesięcy i wypłacane co miesiąc.
- 2. Stypendium doktoranckie jest przyznawane niezależnie od otrzymywanych przez doktoranta:
 - 1) świadczeń ze środków funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów, o których mowa w art. 199 ust. 1 pkt 1–4 [ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym](#);
 - 2) środków w ramach pomocy materialnej, o której mowa w art. 199a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym;
 - 3) stypendiów naukowych, o których mowa w art. 199b ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym;
 - 4) stypendium za wybitne osiągnięcia, o którym mowa w:
 - a) art. 199 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym,
 - b) art. 37a ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych ([Dz. U. z 2016 r. poz. 371](#)),
 - c) art. 70a [ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r.](#) o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2015 r. poz. 1082, 1268 i 1767 oraz z 2016 r. poz. 64);

Czas otrzymywania stypendium doktoranckiego: § 14 rozporządzenia z 13 kwietnia 2016 r.

- 5) stypendium doktorskiego, o którym mowa w art. 22 ust. 1 [ustawy z dnia 14 marca 2003 r.](#) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.
- 3. W przypadku przedłużenia okresu odbywania studiów doktoranckich rektor uczelni albo dyrektor jednostki naukowej może przyznać doktorantowi stypendium doktoranckie w tym okresie.
 - 4. W przypadku skreślenia doktoranta z listy uczestników studiów doktoranckich zaprzestaje się wypłaty stypendium doktoranckiego z pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu, w którym decyzja o skreśleniu stała się ostateczna.
 - 5. Doktorantowi otrzymującemu stypendium doktoranckie, który ukończył studia doktoranckie w terminie wcześniejszym niż określony w programie tych studiów oraz uzyskał wyróżniającą ocenę rozprawy doktorskiej, za okres pozostały do terminu ukończenia studiów doktoranckich określonego w programie tych studiów wypłaca się środki finansowe w wysokości stanowiącej iloczyn kwoty otrzymywanego miesięcznie stypendium doktoranckiego oraz liczby miesięcy, o które został skrócony okres odbywania studiów doktoranckich, nie dłuższy jednak niż 6 miesięcy.

Zwiększenie stypendium doktoranckiego w rozporządzeniu MNiSW z 13 kwietnia 2016 r. ([Dz. U. z 2016 r. poz. 558](#))

- Rozporządzenie MNiSW z 13 kwietnia 2016 r. mówi tylko w **§ 16**: „Minimalna wysokość kwoty zwiększenia stypendium doktoranckiego wynosi **800 zł.**”
- W pozostałych aspektach prawnych, obowiązują nadal przepisy dotyczące zwiększenia stypendium doktoranckiego o których mowa w 200a ust. 1 [ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym](#).

Ustawy i rozporządzenia MNiSW a Zarządzenia JM Rektora: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

- Warunki i tryby przyznawania **stypendium doktoranckiego** precyzuje [Zarządzenie JM Rektora nr 386/2014/2015 z dn. 19/03/2015](#);
- Warunki i tryby przyznawania **zwiększenia stypendium doktoranckiego** precyzuje [Zarządzenie JM Rektora n.r 385/2014/2015 z dn. 19/03/2015](#);
- Rola poszczególnych organów Samorządu Doktoranckiego w świetle aktów prawnych MNiSW oraz Zarządzeń JM Rektora, od poziomu jednostki prowadzącej studia doktoranckie (14 wydziałów i 3 instytuty) do poziomu ogólnouniwersyteckiego:

Wydziałowa/Instytutowa Rada Doktorantów a stypendium doktoranckie i zwiększenie stypendium

Rada doktorantów na tym poziomie uczestniczy w:

- Obradach **doktoranckiej komisji stypendialnej** (deleguje swojego przedstawiciela zgodnie z ustawą), którego zadaniem jest kontrola przebiegu prac komisji. **Uwaga:** bez jego podpisu ranking i efekty prac komisji są nieważne;
- Opiniuje zmiany kryteriów wydziałowych/instytutowych w myśl § 8, pkt 2 [Zarządzenie JM Rektora nr 386/2014/2015 z dn. 19/03/2015](#): „Zmiany kryteriów Wydziałowych lub Instytutowych, o których mowa w § 2 ust. 6, dokonuje Rektor po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Doktorantów danego Studium.” **(bez pozytywnej opinii kryteria nie mogą zostać wprowadzone przez JM Rektora)** W ten sposób Rada Wydziału/Instytutu ma obowiązek współpracy z Radą Samorządu przy wprowadzaniu zmian do kryteriów obowiązujących w danej jednostce (analogicznie § 10, pkt 2 głosi [Zarządzenie JM Rektora n.r 385/2014/2015 z dn. 19/03/2015](#)).
- Obradach wydziałowej/instytutowej **komisji rekrutacyjnej** (komisja w jasno sprecyzowanym składzie powoływana jest na mocy **uchwały rekrutacyjnej**) na studia doktoranckie (deleguje swojego przedstawiciela zgodnie z ustawą), którego zadaniem jest kontrola przebiegu prac komisji. **Uwaga:** bez jego podpisu ranking powstały na potrzeby przyznania stypendium na I roku i efekty prac komisji są nieważne.

Wydziałowa/Instytutowa Rada Doktorantów a stypendium doktoranckie i zwiększenie stypendium – c.d.

- Takie same role i zadania wypełnia wydziałowa/instytutowa Rada Doktorantów w przypadku **zwiększenia stypendium doktoranckiego**.
- W przypadku braku możliwości nawiązania współpracy Radą Wydziału/Instytutu (różnica zdań, brak dobrej woli, etc.) na wskazanych wyżej polach, **Rada Doktorantów** po konsultacjach z **kierownikiem studiów doktoranckich**, może wystąpić z samodzielnym wnioskiem do JM Rektora, informując o niespełnionych wymogach formalnych i prosząc o nieprzyjmowanie uchwalonych przez Radę Wydziału/Instytutu kryteriów. Wydziałowa/Instytutowa Rada Doktorantów może i powinna, przy tym poprosić o opinię **Prezydium Sejmiku Doktorantów**, które może przychylić się do postawionych przez Radę zarzutów lub odrzucić je w swojej opinii do JM Rektora.
- Rada musi również uczestniczyć i w miarę możliwości zabierać głos w sprawie budżetów opracowywanych dla poszczególnych wydziałów, gdyż w budżetach na dany rok kalendarzowy uwzględniane są środki na stypendia doktoranckie (zmiany wynikające z art. 195a ustawy z dnia 23 czerwca 2016 r., Dz. U. z 2016 r. poz. 1311 nie dotyczą wszystkich doktorantów).

Prezydium Sejmiku Doktorantów

a stypendium doktoranckie i zwiększenie stypendium

- Prezydium Sejmiku Doktorantów pełni rolę opiniotwórczą i konsultacyjną przy:
- Wprowadzaniu przez JM Rektora zmian do **Zasad przyznawania stypendiów doktoranckich w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu** w myśl § 8, pkt. 1 [Zarządzenie JM Rektora nr 386/2014/2015 z dn. 19/03/2015](#), przez co ciągły kontakt z Samodzielną Sekcją Studiów Doktoranckich jest ważnym aspektem z punktu widzenia stypendium doktoranckiego;
- Wprowadzaniu przez JM Rektora zmian do **Regulamin przyznawania zwiększenia stypendium doktoranckiego w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu** w myśl § 10, pkt 1 [Zarządzenie JM Rektora n.r 385/2014/2015 z dn. 19/03/2015](#);
- Opiniowaniu przesłanych przez Wydziałowe/Instytutowe Rady Doktorantów dokumentów uchwał Rad Wydziałów/Instytutów zawierających zmiany kryteriów przyznawania stypendium doktoranckiego i zwiększenia stypendium doktoranckiego. Istotnym elementem jest sprawdzenie kompletności dokumentów:
 - a) uchwała Rady Wydziału/Instytutu (treść i brzmienie proponowanych zmian)
 - b) opinia Wydziałowej/Instytutowej Rady Doktorantów na temat proponowanych zmian (negatywna lub pozytywna)

Brak pełnej dokumentacji uniemożliwia wydanie opinii.

Podsumowanie

Poszczególne organy Samorządu Doktorantów UAM uczestniczą i mają bezpośredni/pośredni wpływ na proces przyznawania stypendiów: doktoranckiego i jego zwiększenia. Rankingi dotyczące obydwu stypendiów przygotowywane są obecni przedstawiciela doktorantów, a wszelkie zmiany w treści regulaminów/zasad oraz kryteriów przyznawania wspomnianych wyżej stypendiów muszą być konsultowane i opiniowane przez przedstawicieli odpowiednich organów Samorządu Doktorantów UAM.